

APOSTOL

„A puszta létnél többet...”

A TATA-TÓVÁROSI SZENT IMRE (KAPUCINUS) PLÉBÁNIA LAPJA — 2009. AUGUSZTUS 2. — XIX. ÉVF. 4. SZ.

Nagyobb hittanosainkat kérdeztem a közelmúltban: tudják-e, mi is az a *Porciunkula*? Legtöbben nemmel feleltek, mások úgy sejtették, hogy valamiféle tatai nyári fesztivál, míg egyesek a futóversennyel azonosították a Porciunkulát. Valljuk be, augusztus eleji ünnepünket, annak eredetét a felnőttek sem nagyon tudják hova tenni.

A Porciunkula Szent Ferenc életéhez, alakjához kötődik. Tulajdonképpen jelentése: *Angyalos Boldogasszony*. Assisi Szent Ferenc – akinek megtérése 800. évfordulóját üljük az idén – különösképpen tisztelte a Boldogságos Szűz Máriát. Ezért is kedvelte azt a kis templomocskát, amelyet Angyalos Boldogasszonynak, vagy másképpen Porciunkulának neveznek. Ott rakta le Kisebb Testvére Rendjének az alapjait, onnét indította el a Klarisszákat, és boldog földi pályáját is ott fejezte be. A hagyomány szerint Szent Ferenc abban a kis templomban nyerte el a teljes búcsút, amelyet később a Szentszék megerősített, sőt más – ferences rendhez kötődő – templomokra is kiterjesztett. Ezekben a templomokban, illetve közösségekben augusztus 2-án a liturgiában is megünneplik az Angyalos Boldogasszony búcsúját, azaz a Porciunkulát.

Örömteli szívvel emeljük szemünket ezen a napon Égi Édesanyánkra, az Angyalok Királynéjára, aki bennünket – akárcsak a Szeráfi Szent Ferencet – tanít saját életével az alázatra, a szolgálatra, a szeretetre. Mária, aki az angyallal találkozva szelíden igent mond az istenanyaik küldetésre; Mária, aki csöndesen, háttérbe vonulva szolgálja az isteni Mestert; Mária, aki szeretettel öleli magához értünk meghalt Gyermekeit; Mária, akit a Mennyben uralkodó Krisztus fölvesz a Mennybe – ez a Mária saját életével bennünket is példájának követésére sarkall.

Segítségére sietett az assisi ifjúnak is, hogy levette a régi embert, a megtérése által új emberré, lelki emberré legyen. Segítette, hogy ő is alázatos és

Assisi Szent Ferenc szobra
kolostorunk folyosóján

Porciunkula

szelíd legyen. S támogatta a Boldogságos Szűz Ferencet abban is, hogy ezt az alázatot, s a szelíd szeretetet vonzó módon élje meg. Ennek köszönhető, hogy Szent Ferenc példája sok kortársának szívét megérintette, akik a bűnös életformát elhagyva törekedtek a krisztusi tökéletességre. Tudjuk, hogy

Assisi Szent Ferencnek és követőinek, az ő eszményeinek köszönhetően az egész akkori elzüllött európai társadalom meg tudott fordulni, s az alázat, a szolgáló szelíd szeretet útján járva vissza tudott találni Istenhez. Ma az európai, a nyugati civilizáció ismét nagy bajban van. A teljes elvilágiasodás, az egoizmus, az Istentől való elfordulás korszakát éljük, amely mára nemcsak a vallástalanságot, a lelki sivárságot eredményezte, de válságba sodorta az emberi kapcsolatokat, közösségeket, az erkölcsöt, a kultúrát és a gazdaságot is.

De éppen Szent Ferenc példája mutatja, hogy ebből a reménytelen helyzetből is lehet újjászületni. Nekünk, keresztényeknek kell sóvá és kovásszá lennünk. A „porciunkula” szó eredeti jelentése: *részecske*. Mi, mai Krisztus-követők is csak kis részecskéi vagyunk a társadalomnak. De ha a Boldogságos Szűz Máriához, és

Assisi Szent Ferenchez hasonlóan vonzó módon, hitelesen tudjuk és akarjuk megélni az alázatot, a szelíd szolgáló szeretetet, akkor tudjuk jobb irányba fordítani a szíve mélyén szebbre, jobbra vágyó világot.

*Angyalok Királynéja, könyörögj érettünk!
Assisi Szent Ferenc, könyörögj érettünk!*

Gábor atya

Hát ismét elérkezett Pünkösöd, és már-már hagyományosnak mondhatóan, útra kelünk Tatáról, Csíksomlyó felé.

Zarándokút. Az autóbuszon a hajnali félhomályban végigtekintve – régi ismerősök és most is, mint minden évben, új arcok.

Akik az út elején még idegenek, az út végére társakká válnak. Az ismeretségekből barátságok, barátainkból testvéreink lesznek...

Akik elindultunk, kissé mindig megváltozva jövünk haza, vagy inkább úgy mondanám – jövünk vissza, mert már-már talán oda is mintha haza mennénk.

Akik Pünkösöd szombatján felmegyünk aへgyre, egy kicsit mindig más emberként jövünk le onnan...

Az úton, lelki vezetőnk szavai által, a jerikói vak, Bartimeus történetének (Mk.10.46) tanulságairól gondolkodunk. Wass Albert hegyei között, történelmünk átította tájakon – Arad, Vajdahunyad, Gyulafehérvár, Nagyvárad – hazaszeretetünk erősödik.

Első éjszakánk *Déván* ér. Magos Déva vára alatt, Bőjte Csaba testvér árvaházának vendégszeretetéből kapunk. Étellel és szállással fogadnak, sorsukról, életükéről mesélnek. Akár kérhetnének is, de ők csak adnak...

Következő szálláshelyünk *Csíkrákos*. Itt már ismerősek az utcák, a házak. Ismerősek a családok, akiknél megszállhatunk. Várnak, készülnek jöttünkre, hogy erre a néhány napra, magukat kissé összehúzza legszebb szobájukba beengedve fogadhassanak.

Pünkösöd szombatjának reggele. A falvak népe templomuk zászlója és keresztje mögé felsorakozva özönlik a *Somlyóhegy* nyerge felé. Ebben az évben már mi is igazi „keresztalját” alkotunk, hiszen zarándoktársunk jóvoltából már saját keresztünk, tóvárosi

- Csíksomlyó megint -

templomunkban, plébánosunk által megáldott kereszt alatt indulunk az útra.

Keresztünk szép mívű, és igen súlyos. Nehéz öntöttvas *corpus* függ rajta, de hát nem is volna zarándokúthoz méltó kereszt, ha csak valamivel is könnyebb lenne.

Akik tehetik közülünk, gyalog tesszük meg az utat Rákosról a nyeregbe, felváltva visszük keresztünket és zászlónkat. Mária nem kényezteti el népét, kiadós esővel kísért utunkon, a zarándokok számára további erőpróbát, de az aszály miatt szenvedő földekre bőséges áldást hozva.

A nyeregbe felérve, szinte megmagyarázhatatlan, de idén is, mint a korábbi években már annyiszor, a sokszázézeres tömegben egymás mellé sodródunk más úton ideérkezett tatai barátokkal, ismerősökkel.

A Szentmise szentbeszédét, *Bábel Balázs* kalocsa-kecskeméti érsek úr szavait hallgatjuk. Szokatlanul szókimondó gondolatok. Az ezeréves egyházmegyéről. Hazáról, magyarságról, családról, erkölcsről. Összefogásról és összetartozásról. A Miatyánk alatt egymás kezét fogjuk. Több százezer magyar, a világ távoli tájairól is érkezvén, most egymás kezét fogva

imádkozik a Szűzanya hegyén! Együtt és egy időben sok hazai templomban velünk imádkoznak az otthon maradottak, akik most nem tudtak velünk eljönni.

A sűrű esőben különös akusztikája lesz énekeinknek. Himnuszainknak most kissé csendes, sejtelmesen hangzó, de így is erőt sugárzó dallama zárja a szentmisét.

Óvatosan, az esőtől csúszós fűvön minden lépésre figyelve, az átélteken elgondolkozva indulunk lefelé a hegyről.

Hát felhoztuk ma a mi keresztünket a Boldogasszony lábai elé. Felhoztuk vele gyarlóságainkat, bűneinket. Felhoztuk hibáinkat, tévedéseinket.

Felhoztuk az önzést, és a széthúzást is. Sorsunkat és mulasztásainkat. Felhoztuk Trianont, de felhoztuk december 5-ét is.

A hegyről lefelé menet keresztünk már az esőtől védő tokjában pihen vállunkon. Súlyát alig érezzük. Sokat tanultunk ma...

Este a Kegyetemplomban miséző 80 éves bencés atya fiatalos, lelkesítő szavai töltenek fel bennünket újra erővel.

Sötétben, hidegben, szakadó esőben érkezünk fel néhányan ismét a Nyeregbe, virrasztani. A hármashalom-oltár alatt találunk kevéske, még valamelyest száraznak mondható helyet.

Megosztjuk élelmünket, takarónkat, még szárazon maradt ruhánkat. Apák és fiak, útítársak és barátok – itt már mind testvérek vagyunk.

Pünkösöd Csíksomlyón. Az ünnep középpontja Mária. Babba Mária, a Boldogasszony, a magyarok Nagyasszonya. Mária, akire Szent István királyunk országát bízta.

A Napba Öltözött Asszony. A Nap a tavaszt, az újraébredő életet hozza. A vasárnap hajnalban, a korábbi több napos esőt szinte meghazudtolva felkelő Nap első sugarai a megújulás reményét

sejtetik, virrasztó testvéreink jelenléte pedig ennek megcáfolhatatlan bizonyosságát adja. Érezzük, kézzel foghatóan, tapinthatóan azt az erőt, amely talán otthon már néha fárad, néha már talán kifogyóban van, de ilyenkor, Pünkösöd idején, Mária hegyének nyergében, a kiáradó Szentlélek segítségével mindig utánpótlásra talál.

Érezzük, hogy nemzetünk kiapadhatatlan tartalékokkal rendelkezik. Kicsit talán elszégyelljük néha-néha reményvesztett magunkat, de ez nem baj, hiszen új erőt, és hitet kapunk: mindig lehet megújulás.

A csángók így énekelnek erről: „Nem vagyunk árvák, van Édesanyánk, ki a magos mennyekből gondot visel ránk.”

Pünkösöd Csíksomlyón. A Szentlélek tökéletes ünnepe, hiszen

ilyenkor útra kél az Anyaország népe, és ellátogat az elszakított területen élő testvérekhez. Egybegyűlnek itt ekkor sokan a világ távoli sarkaiba sodródott honfitársaink közül is. Egybegyűlnek, és mint egykor, a Szentlélek első megjelenésekor, mindenki a saját nyelvén hallja, és érti a szót. A saját nyelvén – magyarul. Értjük egymást, és jól megértjük egymást, hiszen – legalább ilyenkor – közös nyelvet beszélünk.

Hazafelé út. Csöndben, gondolatainkba mélyedve ülünk az autóbussen. Néhányan talán kicsit el is szundítanak. Halkan a Kormorán zenéjét hallgatom: „Egy földön, egy hazában... egyforma szó a szánkban...”

2009. június 2.

Szabó Gábor

Álljunk meg egy rövid időre ...

...A VÁRTORONY SARKÁNÁL!

A tатаi várba látogató turisták szeme legtöbbször az első emeleti ablakok hatásos során akad meg. Kevesen tudják, hogy ezek a kétségkívül hatásos neogót részletek csak az 1897-es császári hadgyakorlatok idején készültek *Fridrich Schmidt* bécsi építész „korhű” alkotásaként. Mi, tataiak is ritkán szánunk időt az udvari homlokzat részletesebb vizsgálatára. Ugyan hányan figyeltünk fel már arra, hogy a torony Kecse-bástya felőli élén, emeletnyi magasságban szépen faragott csonkok állnak ki a falból? Kevesen állunk meg itt, a torony tövében, hogy felfigyeljünk arra a falmaradványra, amely a hatvanas évekbeli ásátások óta az egykori királyi várkastély kápolnájának emlékét idézik fel.

Ha ismerjük a vár építéstörténetét tudjuk, hogy ez a két részlet összetartozik... Várunk építésének idején a királyi paloták – Buda, Diósgyőr, Zólyom, Visegrád, s nem utolsó sorban Tata – legfontosabb részei közé tartozott a királyi kápolna. Nem véletlen a királyi jelző: az uralkodói előjogok a kápolna esetében is érvényesültek. A katolikus hívők abban a korban is településük plébániájának közösségéhez tartoztak. Lakóhelye szerint a király a budai Nagyboldogasszony templom, (mi Mátyás-templomnak emlegetjük) plébániájához tartozott volna, ám kivételezettsége okán nem volt tagja az alattvalók egyházi közösségének. A királyi udvar „plébánosa” maga a magyar egyház feje, az esztergomi érsek volt. Ő keresztelte a királyi család tagjait, ő esketett, ő temetett. A mindennapos kápolnai misét viszont – mivel nem tartózkodott állandóan az uralkodó közelében – a várkáplánra bízta. Erre a szerepre a király külön választott maga mellé világi papokat. A várkáplánok száma meglepően magas volt, Mátyás idején negyven ilyenről tudunk, egy-egy várban tehát többen is szolgáltak. Nem csak egy misét tartottak naponta, hanem például a királyi család tagjainak lelki üdvéért, a hadjáratban lévő királyért, az elhunytakért külön-külön mutattak be áldozatot. Ezen kívül külön káplán szolgáltatta a liturgikus zenét, de az énekkar tagjai is klerikusok voltak.

A királyi kápolna itt is, miként pl. a visegrádi fellegrvárban, kétszintű volt: az udvari népség a „földszinten”, a király a palotából megközelíthető karzaton

foglalhatott helyet a szertartások idején. Ezért láthatók itt a kápolna alapfala és a faragott maradványok ilyen távolságra egymástól.

A tatai várhoz és benne a kápolnához egy különleges esemény is kötődik. Amikor a közeli Neszmélyen meghalt Albert király, özvegye, Erzsébet királyné 1440. február 21-én megszülte Utószülött (IV.) Lászlót, a Visegrádról ellopott koronával és az újszülöttel Székesfehérvárra igyekezett, hogy ott a trónörökös megkoronáztassa. A koronát megszerző *Kottaner Józsefné* a kalandos út részleteiről így számol be: „*Az ifjú királyt a bölcsőben vitték, mindig négy embernek kellett vinnie... nem vitték nagyon messzire, amikor keservesen sírni kezdett és nem akart megmaradni a bölcsőben. Leszálltam tehát a lóról és a karomban vittem tovább. Zuhogott az eső úgy, hogy rossz*

volt járni... Mire Tatára értünk, már sötét éjszaka volt, itt is maradtunk éjjelre...”

Jogosan feltételezhetjük, hogy a küldöttség birtokában lévő koronát – rangjának megfelelően – ezen az éjszakán a királyi kápolnában őrizték.

Már szó esett arról, hogy a király ez időben bizony kevés időt tölthetett egy-egy palotában, hiszen törvényhozói, háborús feladatai miatt gyakran volt úton. A királyi palotákat inkább a királynék lakták, ők irányították az itteni udvari népséget, de ők élvezhették a palota előnyeit is. Így volt ez Mátyás király idején is, Beatrix királyné tehát többször is megfordulhatott a tatai várban. Tatához kötődött a családból Szilágyi Erzsébet, a király anyja is. Ő hozatta ide gyógyítani a magyar ferencesek akkori főnökét, Várkonyi Istvánt is, sőt, nem igazolt feltevés szerint itt is halt meg.

A várkapláni tisztség a török időkben sem merült feledésbe: a tatai plébánia 1712-től *P. Makard* móri kapucinus személyében azzal a feladattal kapott kisegítőt, hogy, most már a várórségnek (németül) prédikálva, s a katonák lelki üdvére vigyázva lássa el a várkapláni tisztséget is. Várkaplániaként érkezett Tóvárosra *Bazini Largus* páter is 1742-ben. Ő annyira komolyan vette ezt a tisztséget, hogy nem volt hajlandó *Schmitt Gábor* plébános határozott felszólítására sem a plébánián lakni, celláját a várban rendezte be. Itt lakott mindaddig, amíg 1744-ben házfőnökként el nem foglalhatta helyét a közben megépült rendházban.

Vele kimúlt a várkapláni tisztség is, hiszen 1727-ben az Eszterházyak lettek a vár tulajdonosai, így a vár történetében is új korszak következett. Nekünk, a tóvárosi egyházközség tagjainak jusson néha eszünkbe, hogy a vár nem csupán hadtörténeti, hanem egyháztörténeti szempontból is fontos része a múltunknak.

Haraszi Mihály

„... figyeljen az ország minden lakója! Történt-e ilyen a ti időkben vagy őseitek idejében? Beszéljétek el fiaitoknak, fiaitok meg az ő fiaiknak, azok pedig a következő nemzedéknek!” (Joel könyve)

MAGYARELLENES ATROCITÁSOK A DÉLVIDÉKEN

1944 októberében a szovjet hadsereg és Tito kommunistái visszafoglalták a Vajdaság nagy részét. Malinovszkij marsall csapatai hamar áttörték a 3. Magyar Hadsereg arcvonalát, és a 2. Ukrán Front balszárnya október 8-ára már Szegedet fenyegette.¹

A szerbek, akik a háborút kisebbségként élték át, ekkor egy győztes ország katonájának mondhatták magukat, a magyarság viszont ismét kisebbségbe szorult. A helybéli délszláv lakosság és a gyorsan visszatérő kitelepítettek mindenért meg akartak fizetni, bosszúvágyuk sok helyütt átcsapott a fenti jelszóval ellátott, válogatás nélküli öldöklésbe, és ez sok ártatlan magyar életét követelte a Délvidéken.

1944. október 2-án a Jugoszláv Kommunista Párt Tartományi Bizottsága szerint a hatalmat a Vajdaságban is a Népfelszabadító Bizottságoknak kell gyakorolni. Legfontosabb feladatai közé tartozott, hogy vegye saját kezelésbe az állami tulajdonban lévő gyárakat, ezen kívül a megszállókkal együttműködők vagyonát is, és a leghatározottabban lépjen fel az ötödik hadoszlop ellen – itt különösen a svábokat és a magyarokat értette –, akik „megsemmisítették,

kirabolták és durván bántalmazták népünket.”² 1944. október 25-én³ Josip Broz Tito aláírta azt a rendeletet, mellyel katonai közigazgatást vezetett be.

Nikola Petrovic, a JKP Tartományi Bizottságának tagja a Vajdasági Népfelszabadító Egységfront lapjában, a Slobodna Vojvodinában egyenesen „történelmi határozatnak” nevezte a katonai közigazgatás bevezetését. Idézet az említett cikkből:

„*A német és a magyar hódító hordákat ugyan szétvertük, illetve nyugat felé vetettük, de az általuk széthintett mérges gyomot még nem irtottuk ki gyökeresen. (...) Az idegen elemek tíz- és százazrei – akiket azokra a területekre telepítettek, ahol elődeink irtották ki az erdőket, csapolták le a mocsarakat, megteremtve a civilizált élethez szükséges feltételeket – még mindig lövöldöztek a sötétből harcosainkra, s az orosz katonákra, és mindent megtesznek, hogy megakadályozzák a helyzet normalizálódását, arra készülve, hogy ebben a számunkra nehéz helyzetben a kellő pillanatban ismét a hátunkba döfjék a kést. (...) A nép érzi, hogy szükség volt erre a határozott lépésre, s hogy szükség van olyan energikus lépésekre, amelyek*

biztosítják a Bánát, a Bácska és Baranya jugoszláv jellegét.”⁴.

A jugoszláv katonai közigazgatás szigorú katonai kontroll alatt engedélyezte a néphatalmi szervek működését, és sürgette a népi őrsegek felállítását. Szigorúan megtiltotta viszont a kisebbségeknek a népi bizottságok megalakítását. A magyaroknak és a németeknek tilos volt az utazás és az anyanyelvhasználat. Sőt, kirívó esetek is előfordultak. A kényszermunkára kirendelt óbcesei magyaroknak és németeknek a könnyebb ellenőrizhetőség végett a jobb karjukon fehér karszalagot kellett viselniük.⁵

A katonai közigazgatás bevezetésére tulajdonképpen azért volt szükség, hogy nemzeti alapon kétségtelenné tegye a terület hovatartozását. Tito szerint: *„Azok a rendkívüli körülmények, amelyek között e területek a megszállás idején éltek, valamint annak szükségessége, hogy minél gyorsabban és teljesebben hárítsunk el minden olyan szerencsétlenséget, amelyet a megszállók és az ide telepített idegen elemek okoztak népünknek, valamint a gazdaság teljes mobilizálása a népfelszabadító háború minél sikeresebb folytatása érdekében megköveteli, hogy kezdetben minden hatalom a hadsereg kezében legyen.”*⁶

Az „ide telepített elemeken” a helyi németeket és a magyarokat értették, a cél tulajdonképpen – ahogyan Ivan Rukovina fogalmazott – „a terület délszláv jellegének megőrzése” volt. Emellett Tito félt a magyarok esetleges ellenállásától, ezért a megtorló intézkedések egyik oka a bizalmatlanság volt. Az újvidéki Magyar Szó 1990 nyarán Közös Íróasztalunk című rovatában írta le Juhász Géza újvidéki főiskolai tanár, író azt a levelet, amelyben elmesélte, hogy egy alkalommal magyarországi antifasiszta harcosok küldöttsége járt náluk, s ő a tolmács szerepét töltötte be a jugoszláv és a magyar küldöttség között. A jugoszláv küldöttség egyik tagja ekkor elmesélte a magyar küldöttség egyik tagjának, hogy a megtorlást megelőzően egy szerb delegáció kereste fel a főparancsnokot és kérte, hagyja jóvá, hogy a magyarokat megbüntessék az 1942-es események miatt, és ekkor Tito rábólintott a magyarírtásra.

Nincs is okunk ebben kételkedni, hiszen Tito szava ekkoriban már törvényerejű volt, tehát nem valószínű, hogy bármi is történhetett az ő tudta és beleegyezése nélkül. Ez a bizonyítéka, hogy ő is kiemelkedő szerepet játszott a népiirtásban.

A katonai közigazgatás parancsnokául Ivan Rukovina vezérőrnagyot nevezték ki, ő Titóval közvetlen kapcsolatban állt.

Isa Jovanovic, aki a Vajdaság megszállása idején a Kommunista Párt tartományi szervezőtitkára volt,

későbbi emlékirataiban elismerte, hogy ezekben a gyilkosságokban a katonaság is részt vett és sok ártatlan ember is áldozatul esett.⁷

Azoknak a személyeknek a nagy része, akik valamiféle bünvádi eljárásban vádlottak lehettek volna, elmenekültek. Már egy hónappal a megszállás előtt megérkeztek az első sváb menekültek Bánátból. Voltak közöttük magyarok is. Az itt élő magyarság legnagyobb része azonban – polgári lakosság lévén – semmilyen háborús bűnnel nem volt terhelve, azért is maradt itt. A jugoszláv hadsereg bevonulása után derült csak ki, hogy mindenki bűnös, aki magyarnak született.

Az itt maradásért a bácskai magyaroknak súlyos árat kellett fizetni 1944 október-november-decemberében. Kutatások szerint 20 000, más források szerint 40 000 ártatlan magyar – köztük nők és gyerekek – vált a partizánok áldozatává. Legnagyobb részüknek azon kívül, hogy magyarnak született és magyarnak vallotta magát, más bűne nem volt. Halálos ítéletnek számított, ha valakiről ezekben a napokban kiderült, hogy tagja volt a Nyilaskeresztes Pártnak (függetlenül attól, hogy az illető bűnös volt vagy sem), vagy magyar katonaként szolgált. De sokan estek áldozatul szerb polgártársaik személyes bosszújának is. Ezeknek a vádaskodásoknak legtöbbször semmiféle alapja nem volt. A cél általában a megvádolt magyar anyagi javainak megszerzése volt. A gyilkosok nem akármilyen módon gyilkoltak. Mielőtt kivégezték a szerencsétleneket, előtte heteken át különböző kínzásoknak vetették alá őket.

A megtorlások néhol hatalmas méreteket öltöttek. Főként a nagyobb községekben olvasták a magyarok fejére az 1942-es újvidéki razzia rémtetteit. A kisebb községekben szinte kizárólag egyéni bosszú vagy vagyonszerzés sarkallta a gyilkosokat a szörnyű tettekre. Az ilyen kisebb községekben, mivel kevesebb embert szedtek össze, több idejük maradt „foglalkozni” velük. Néhol

teljesen elferdült, beteges hajlamról tanúskodnak a tettek. Ilyenek: Szivácon az M alakban megásatott tömegsír, Kanizsán a tömeges csonkítások, Zomborban a foglyok parázson futtatása.⁸ A katolikus egyház iránt táplált érzelmeiket a papokon torolták meg. A papokat válogatott kínzásokban részesítették.⁹

A mentő rendeletet Ivan Rukovina vezérőrnagy december 1-jén adta ki.

Az okmány eljutott a katonai közigazgatás helyi szerveihez. Mindezek ellenére folytatódott a bosszúállás. Ezért néhol a túlságosan szélsőséges szerbeket néhány év börtönre ítélték.¹⁰

A gyilkolások során – október-november-december folyamán – hirtelen felduzzadt létszám magát Titót is megdöbbsentette. Mivel félt a nemzetközi

felháborodástól, ezért 1945. január 27-én rendelete jelent meg, amely szerint február 15-éig a hadseregnek mindenütt át kell adnia a helyét a polgári hatóságoknak,¹¹ és csak a háborús bűnök torolhatók meg. Ezzel szemben még 1946-ban is voltak nyilvános kivégzések. Ide kívánczik még, hogy a legyilkoltak mellett rengeteg embert hurcoltak gyűjtőtáborokba, akiknek egy része ott el is pusztult. Ilyen táborok voltak: Jarek (Backi Jarak), Szépliget (Gajdobra), Dunabökény (Bukin, Mladenovo),¹² Đakovo.¹³

Azok a községek is említést érdemelnek, ahol nem történtek vérengzések sem a magyar hatóságok, sem pedig később a szerbek részéről. Itt főleg az egymás iránti tolerancia segített. Ilyen helységek: Bajsa, ahol a becsületes, jobb érzésű szerbek gátolták meg a vérengzést, Kispiac, Nemes Miletics, azaz Svetozár Miletics.¹⁴

Ezekről a dolgokról sokáig nem volt szabad beszélni. Csak az idősek, s a tömegsírok pereméről megszökött, ruhátlan emberek mesélték el egymásnak hideg téli estéken.

Nekünk csak a „magyar fasiszták” által elkövetett bűnökre volt szabad emlékezni. El kellett felednünk a Tisza-parti futóárkokba belelövöldözött, a községházak pincéjében agyonvert, megkínzott embereket. Állami ünnepeken, évfordulókon ódákat zengtek nekünk a felszabadulásról, a hős partizánokról. Azokról a lerészegedett, öntudatlan állapotban lévő partizán emberállatokról is, akik 1944-ben a rögtönzött börtönökbe jártak magyarokat verni és kínozni...

*Forró Lajos
történész, Szeged*

¹ Josip Broz Tito: Sabrana djela. Tom 24. Beograd, 1984. 96–97. - ² MSRV RK KPj za Vojvodinu reg. br. 17. - ³ Urbán János: Parázsföld. Újvidék, 1988. 244. (továbbiakban: Urbán) - ⁴ Slobodna Vojvodina (reprint kiadás), 1944. okt. 28. - ⁵ A. Sajti Enikő: Impériumváltások, revízió, kisebbség. Budapest, 2004. 321. (továbbiakban A. Sajti, 2004.) - ⁶ Josip Broz Tito: Sabrana djela. Tom 24. Beograd, 1984. 96–97. - ⁷ Isa Jovanovic: U službi revolucije. Novi Sad, 1987. 198–199. - ⁸ Forró Lajos: A halálba menetelők – avagy mindenki bűnös, aki magyar? in: Belvedere Meridionale, V. (1993)/1–2. 17–18. - ⁹ Cseres Tibor: Vérbosszú Bácskában. Bp., 1991. 244–247. (továbbiakban Cseres, 1991.) - ¹⁰ Urbán, 245. - ¹¹ A. Sajti Enikő: Délvidék 1941–1944. Bp., 1987. 250. - ¹² A. Sajti, 2004. 324. - ¹³ Cseres, 1991. 174–204. - ¹⁴ Cseres, 1991. 232.

Szeretet és igazság

„Az ember állandó kapcsolatban áll önmaga múltjával, amennyiben minden újat csak a már átélt és megtanult régi élmények alapján képes befogadni, feldolgozni és megérteni. Ezért nagyon fontos csecsemőkortól a szeretet légköre, majd az erkölcsi életre való nevelés, mert az eltékozolt ifjúság után (...) csak gyökeres megtérés által lehet valamit újra kezdeni. ... Vagy rádöbbenünk tévedéseinkre, vagy a tévedésekben egyre mélyebbre süllyedünk; vagy megismerjük a valóság újabb távlatait, vagy egyre inkább becsukódunk és életünket régi tapasztalataink, előítéleteink alapján irányítjuk. Az erkölcsi nevelés a lelki egészséget segíti elő, hosszú lejárátú oktatással, képzéssel, személyiségformálással és a nevelő jó példaadásával.

... minthogy Isten szeretetét csak a megismert emberi szeretet analógiáján keresztül tudjuk felfogni, a környezetünkkel fenntartott

szeretetkapcsolatok lényegesen befolyásolják lelki fejlődésünket. Az emberi szeretet sokféle fajtája – szeretetünk a szülők, a házastárs, a barát és a munkatárs iránt: ezek talán a legfontosabbak – alakítja képességünket a szeretetre.

Krízisek keletkeznek, amikor nem tudunk megbocsátani, amikor nem tudunk érdek nélkül, viszontszeretet biztosítása nélkül szeretni, vagy amikor szeretet-törekvéseink visszautasításra találnak. Akinek szeretetével visszaéltek, akit a maga önzetlen jósága miatt kihasználtak, aki a jóért rosszat kap viszonzásul, szükségképpen krízis előtt áll: meg kell tanulnia elvetni a rosszat, de nem azt, aki a rosszat teszi, meg kell találnia a nagylelkű adás értelmét akkor is, ha esetleg nem kap megfelelő visszhangot.

A lelki életet élő ember igazságra és szeretetre törekszik.”

Bábel Balázs: Isten országútján (236. l).

A tóvárosi egyházközség szervezésében ez év május 18-án reggel 7 órakor harminchat útitársunkkal együtt indultunk el autóbusszon Lengyelországba. Velünk tartottak Szalai Gábor és Író Sándor atyák, idegenvezetőnk Dalmadi Miklós volt. A buszból kitekintve szép tájakon át haladtunk a hajdan évszázadokon át közös magyar-lengyel határ felé a Komárom-Érsekújvár-Nyitra-Besztercebánya-Rózsahegy útvonalon. A Garam és a Vág völgyét is érintve, északnak tartva egyre magasabbak lettek a hegyek, egyre zöldebb a fű és egyre hűvösebb a levegő. Első alkalommal Donovalyban, a magyarok által is kedvelt sícentrumban álltunk meg pihenőre. Az út legszebb része ezután következett. Kanyargós hegyi utakon haladtunk, gyönyörű panorámát mutatott a több helyütt még hófödte csúcsaival a Magas-Tátra. Különösen a Liptói-havasok és a Beszkidek bércei voltak jól megfigyelhetők. Lassan magunk mögött hagytuk a hegyeket, és a szlovák-lengyel határt átlépve jellemzően nyírfák, éterek és erdei fenyők szegélyezte utakon közeledtünk Krakkó felé. Előtte azonban még útba ejtettük Wadowicét, ahol megnéztük a 89 éve éppen ezen a napon született Karol Wojtila (II. János Pál pápa) szülőházát. A városban erre a napra szerveztek nagyszabású fűvészenekar-találkozót, melyre mindig a lengyel pápa születésnapján kerül sor. Tizenkét órás út után este 7 órára érkeztünk Krakkóba, összesen 465 kilométert hagyva magunk mögött. Hamarosan elfoglalhattuk kényelmes szállásunkat a Jagello Egyetem egyik diákokthónában, ahol vacsora után mindenki csendben lepihent.

Másnap reggel első utunk Auschwitzba vezetett, a hírhedt náci koncentrációs tábor maradványait jártuk be egy magyarul jól beszélő lengyel vezető kíséretében. 1944-től csupán Magyarországról 430 000 embert, köztük nagyon sok nőt és gyermeket deportáltak a megsemmisítő táborokba, döntően zsidó származásúakat. Szólni sem igen tudtunk egymáshoz a két óra alatt látottak és hallottak hatására. Szakadó esőben folytattuk utunkat Czesztochowába. Talán nem túlzás, hogy a legsötétebb és legszégyenteljesebb emberi mélységekből

mentünk egy egészen más dimenziót képviselő világ felé. Czesztochowa. A kolostort 1382-ben építtette Wladislaw herceg gótikus stílusban a Jasna Gorán (Fényes Hegy). Nagy Lajos királyunk

ZARÁNDOKÚTON CZESTOCHOWÁBAN

pálos szerzeteseket küldött a kolostorba (fontos: a Pálosok az egyetlen magyar alapítású rend), és ugyancsak az ő utasítására festette meg ismeretlen művész a híres „Fekete Madonna” képet a templom részére. A kép valószínűleg a magyarországi Márianosztráról származik. (Egyesek szerint a képet Lukács evangélista festette, ami már csak azért sem lehet igaz, mivel a képen látható volt az Anjou uralkodók címere. A mostani kép tökéletes másolat, mivel az eredetét 1430-ban el akarták lopni és súlyosan megsérült. A „fekete” jelző egyes leírások szerint egy tűzeset során történt koromlerakódás miatt van, valójában azonban a kép alapozásakor felhordott kátrány kicsapódása okozza sötét színt.)

Czesztochowában soha nem volt Mária-jelenés, e kép soha nem könnyezett (ellentétben néhány ismert kegyhellyel: Fatima, Lourdes, Medjugorje, Mariazell, illetve hazánkban Csíksomlyó, Győr, Máriapócs, stb.), ám rövid időn belül csodás gyógyulásokat figyeltek és éltek meg a kép előtt, így hamarosan Czesztochowa lett a lengyelek első számú nemzeti kegyhelye. Természetesen ma is az, nem is beszélve a hatalmas számú külföldi zarándokról. A rendkívüli szépségű és hangulatú kegytemplom magyar kápolnájában Sándor atya mondott nekünk szentmisét. Egy külön teremben megnézhattuk azokat az adományokat, melyek a kegykép előtt gyógyulást nyert hívektől származnak. Ezek többnyire nemesfém-ből készült tárgyak, s azt a szervet, illetve testrészt formázzák, melynek a gyógyulását a beteg köszönhette. Érdeemes megjegyezni, hogy Lengyelországban nagyságrenddel több pálos szerzetes működik ma is, mint hazánkban, és a magyar alapítás iránti tiszteletből többségük jól beszéli nyelvünket. A buszhoz menve még egyszer visszatekinthettünk a kolostor 98 méter magas harangtornyára, mely 1882 óta áll ebben a formában, és az alapítás 500. évfordulójára készült el.

A harmadik napon reggel a Szent Faustina tiszteletére emelt monumentális Isteni Irgalmasság Bazilikát látogattuk meg. E modern stílusban épített hatalmas templomot II. János Pál pápa szentelte meg és minősítette bazilikává 1992-ben. Nevét az 1905-ben született és fiatalon meghalt Faustina nővéréről (Maria Kowalska) kapta. Művészien kivitelezett magyar kápolnájában Gábor atya mutatta be a szent áldozatot. A kápolna falait körben lengyel és magyar szentek

mozaikképei díszítik. Mise után a kolostort néztük meg, természetesen csak kívülről.

Dél körül értünk a Wisztula bal partján lévő Wawel-dombon kialakított ősi városmag területére, mely a világörökség része. A lengyel királyok palotája a székesegyházzal szerves egységet képez, közös nevük a Wawel – a lengyelek nemzeti szentélye. A főbejárat fölött olvasható, kőbe vésett megállapítás

egyértelmű: „Si Deus nobiscum, quis contra nos...” (Ha Isten velünk, ki ellenünk?) A várat

Nagy Kázmér építtette, a várudvar Európa egyik legszebb reneszánsz udvara.

Igen nagy volt a turistaforgalom, de láthattuk Szent Szaniszló

püspök, Szent Hedvig, Nagy Kázmér, Báthory István, Jagelló

Ulászló, Tadeus Kosciuszko és Sobieski

tábornok sírját, csupán néhány fontosabb nevet kiemelve. A Wawelt elhagyva s a püspöki palotát érintve elsétáltunk a piacra (Fő tér). Itt megcsodálhattuk a kéttornyú Mária-templomot, benne Európa legnagyobb szárnyas oltárával, majd pár órás szabad programra is lehetőség nyílt. A szálláshelyre mindenki gyalogosan tért vissza, menet közben még

megnéztük a Jagelló Egyetem 500 éves, sértetlenül maradt téglapületeének hangulatos udvarát is.

A negyedik nap már a hazautazás napja. Jó két órás programot jelentett a nevezetes sóbánya földalatti bejárása Wieliczka-ban. A kora esti órákban értünk haza Tatára, mondhatni a friss tavaszról a forró és meleg, száraz nyári kánikulába.

Az oda- és a visszaút során az autóbusszal rózsafüzért imádkoztunk, s

aki akarta, hallgathatta Barsi Balázs atya hangfelvételeit. A felmerülő

kérdésekre készséges válaszokat kaphattunk Gábor és Sándor atyától. Köszönet érte. Ugyancsak

köszönettel tartozunk szervező-idegenvezetőnknek, Dalmadi

Miklósnak, aki szigorú határozottsága mellett nem kis türelemmel és

hozzaértéssel kísért bennünket az egész út során.

Úgy érzem, hitemben erősödve és maradandó élményekkel gazdagodva térhettem haza feleségemmel és zárandóktársaimmal együtt.

Lakatos Péter

... ami a fenti cikkből kimaradt, avagy:

„LENGYEL, MAGYAR KÉT JÓBARÁT”

Még diák koromban bátyámmal, autóstoppal két alkalommal is bejártam csaknem egész Lengyelországot. Már akkor feltűnt a lengyelek megkülönböztetett vendégszeretete irántunk. Kicsi piros-fehér-zöld zászlónkkal integettünk az autóknak, s csakhamar meg is állt valamelyikük, s – volt, hogy lengyel stoppost otthagya – fel is vett bennünket „wegri” felkiáltással. Nemegyszer hallottam egy számomra érthetetlen mondatot is: „*Polak, Wengier dwa bratanki, i do szabli, i do szlanki*”. Bátyám jól beszélt lengyelül, mindig fordította is: „*Lengyel, magyar két jó barát, együtt harcol s issza borát*”. De fordított mást is. A lengyelek elmondták neki, hogy ők is szerették volna megismerni Magyarországot, de bizony az ő fehér-piros zászlójukra nem álltak meg a magyar autósok. A helyzet ma sem jobb, sőt, még rosszabb. Ők még komolyan veszik a közös történelmet, a közös múltat, a közösen megvívott harcokat, az évszázados közös határt és az erre épített nyitottságot. De belőlünk valahogy hiányzik a fogadókészség és a nyitottság is (tisztelet a kivételnek). Az okok igen szerteágazóak lehetnek, de ha sokáig késlekedünk, egyre inkább magunkra maradunk itt Európában. Ők még türelmesek, mert hitük erősebb.

De meddig?

A lengyelek 90%-a katolikus, egészségesen büszke nemzeti öntudattal. Hitüket tartják, és főleg gyakorolják

is. Utunk során csaknem mindenütt vidám, derűs embereket láttunk, pedig ők sem gazdagabbak (anyagiakban), csak éppen másképp szemlélik a világot. Több helyütt is, utcákon, tereken, templomok előtt fehérbe öltöztetett elsőáldozók tucatjait láttuk. Vidám, felszabadult, de igen fegyelmezett gyerekek voltak. Egy múzeumban kamaszokból álló diákcsoportot vezetett egy fiatal tanárnő. Suttogva beszélt, a gyerekek némán hallgatták. Semmi harsányság, gátlástalanság. Három nap alatt egy gyermeknél sem látunk mobiltelefont. Szentmisék alkalmával a templomok megtelnek. Hallottuk, Krakkónak közel 100 temploma van, misék alatt az emberek néha kint rekednek az utcán. A hittan természetesen az órarendbe beépített rendes tárgy (nálunk nem). Minden diák köteles még az általános iskolai tanulmányainak befejezése előtt legalább egy alkalommal elzarándokolni Czestochowába, még ha 1200 kilométerre lakik is. Meg is teszik, szívesen, nem kényszerből, sőt többször is. Lényegre tapintó volt Gábor atya fanyar humorú megjegyzése, amikor úgy fogalmazott, hogy „valamiféle szent irigység” motoszkál benne: miért nem látjuk mindezt Magyarországon is? Erre sajnos még várnunk kell. Nem tudjuk, meddig. Csak nehogy kifussunk az időnkéből...

Lakatos Péter

20 éves a Magyar Máltai Szeretetszolgálat!

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat története

1987 őszén a Németországban élő *Csilla von Boeselager* és *Kozma Imre* plébános budapesti találkozója indította el az eseményeket. Mindkét ember – egymástól függetlenül – már hosszabb ideje kereste a szegények, a rászorulókat támogatásának lehetőségét. 1989-ben Budapesten megalakult a Magyar Máltai Szeretetszolgálat. A közvélemény bizalommal fordult a szervezet felé, s olyan szociális és szociálpolitikai feszültségek kezelését bízta a karitatív szervezetre, amelyeket a társadalom igazgatási és egészségügyi hálózata csak nehezen tudott megoldani. A szeretetszolgálat önkéntes és fizetett alkalmazottai szorosan együttműködve, szabadidejüket nem sajnálva, munkájukkal segítik rászoruló embertársainkat.

A tatai **Önkéntes Csoport** a Kapucinus Plébánián 1990 decemberében alakult 10 alapító taggal és 23 fő segítő munkatárssal. Ettől kezdve a következő rendszeres tevékenységet folytatja:

- ingyenes ebédszállítás idős, rászorult lakosok részére, valamint élelmiszer-adományok juttatása.
- ruha- és bútoradohányok befogadása és a rászorulókhöz való eljuttatása.

A jogszabály szerint 2003. január 1-től országosan működhetnek támogató szolgálatok önállóan vagy más szociális intézményekhez integrálódva. E speciális alapellátási feladatokat teljes körűen vállalhatják a nem állami szervezetek is. Így vált

lehetéssé, hogy a Máltai Szeretetszolgálat is működtessen támogató szolgálatot. A tatai **Sorstárs Támogató Szolgálat** 2004. június 28-án kezdte meg működését. Az 1/2000 SzCsM rendelet három alapfeladat ellátásának kötelezettségét írja elő a támogató szolgálat részére. Ezek a következők:

- személyi segítség
- szállító szolgálat
- információnyújtás, tanácsadás.

A Támogató Szolgálat a szociális törvényben előírt céloknak és feltételnek eleget tesz. Rendelkezünk egy speciális rámpával ellátott autóval, amely a fogyatékos emberek szállítását teszi lehetővé. Gondozottaink között vannak, akik különböző fogyatékos csoportból származnak: látás- és mozgássérültek, halláskárosultak, autisták, értelmi akadályozottsággal, tartós betegséggel élő gyerekek.

Ellátási területünk Tata városa.

Támogató Szolgálatunk céljai:

Fő feladatunk a fogyatékkal élők saját lakókörnyezetében történő ellátása személyi segítséssel, segítségnyújtás álláskeresésben, orvoshoz kísérésben, gyakorlatilag mindennemű ügyintézésben, a fogyatékkal élők családtagjainak tehermentesítése, illetve a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása szállítószolgálat igénybevételével. A szolgálat munkáját az éves munkaterv, valamint a hatályos jogszabályoknak az ágazatra irányuló utasításai alapján, illetve a módszertani szervezetek által kiadott szakmai és gazdasági irányelveknek, útmutatásoknak megfelelően végzi.

Tájékoztatásul szükséges információk:

Ügyfélfogadás: hétfő, szerda: 11.00-15.00;

kedd, csütörtök: 8.30-13.00;

Telefonszám: 06 34 382-084;

e-mail-cím: mmsz.tata@freemail.hu

A **Napközi Otthon** 2002-ben kezdte meg működését egy az e célra hatalmas összefogással épült zöldövezeti házban. Az intézmény igyekszik segítséget nyújtani az időseknek életvezetési problémáik megoldásában: információkat ad egészségügyi, szociális, szervezési és egyéb kérdésekben; figyelemmel kíséri a gondozottak mindennapjait. A szabadidő eltöltéséhez változatos lehetőségeket kínál: egészségügyi, irodalmi és egyéb kulturális és ismeretterjesztő előadásokat, programokat rendszeresen, évente több alkalommal pedig kirándulásokat szervez. A napi rendszeres program része a torna is.

A hitélet gyakorlására is lehetőséget biztosítunk: naponta közösen imádkozunk, közös miselátogatásokat szervezünk, az egyházi ünnepeket együtt ünnepeljük.

Működési idő: hétköznap naponta 8-16-ig.

Telefonszám: 06 34 383-478; **e-mail cím:** napkozi.tata@freemail.hu

Szeretettel várjuk mindazokat, akik segítenének, „mert segíteni jó...”; „adni örömm...”; és azokat is, akiknek segítségre van szükségük, mert „egyedül nehezebb”.

Imádság Szent István királyhoz

Nemzetünk apostola és hatalmas pártfogója, szeretett királyunk, Szent István, ki őseinket a pogány tévelygés sötétségéből az egyedül üdvözítő katolikus hit világosságára hoztad, bálványaidat leromboltad, megtért népednek templomokat és iskolákat emeltél, szegényeid, árváit és özvegyeit szerető atyaként tápláltad, és így művelté, boldoggá iparkodtál tenni nemzetedet; a tömérdek fáradozásod, kiállott küzdelmeid és mindezekkel szerzett kimondhatatlan nagy érdemeid miatt fiúi és még most is alattvalói bizalommal fordulunk hozzád, ó, apostoli szent királyunk, és kérünk, ne vond meg hathatós pártfogásodat a te magyar népedtől, melyet annyi munkával megtérítettél!

Kérj számára buzgó apostolokat; kérd az Istent, szüntesse meg köztünk a hitszakadás átkát és az erkölcstelen életet, hogy üdvösséges törvényeid és igaz atyai szívedből fakadt intelmeid szerint, a szeretetben egyesülve, az egy igaz hitben állhatatosan megmaradjunk, szent életed nyomdokait kövessük és így egykor veled együtt az örök boldogságban Urunkat Istenünket vég nélkül áldjuk és dicsérjük! Amen.

Ősi ének Szent István királyról

Ajkainkról zengjen ének,
Nemzetek nagy Istenének!
Tévelmőd megszűnjenek,
vigadozz, Pannónia.

Már egekől nyersz világot,
s az igaz fő Lényt imádod,
akinek minket kirántott
végveszélyből egy Fia.

Énekeld, ó, hon!
Ki téged vakhomályból kíségetett,
üdv útjára átvezérelt,
s megnyitá menny ajtaát.

Öt magasztald, öt dicsérjed,
nagy nevét megünnepeled,
ünnepelevén örvendezzed
az öröm szent hangjait.

Ő Gejzának szent szülötte,
kit előre megjelente,
önnevéről elnevezve
vértanú István maga.

Fejlődő gyerekkorában
nőtt erények birtokában,
nem vadásza kéjt világban,
kedve Jézussal vala.

Légy tehát, ó, légy segédünk,
szent királyunk esdve kérünk,
mennyben Istent kérjed értünk,
adja nagy kegyelmeit.

Adja, hogy minket e három,
a keresztény hit, király s hon
egyességbe hozva tartson,
s így legyünk te híveid.

Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya

Hozzád jöttünk, hogy oltalmadba ajánljuk magunkat. Első szent királyunk, István Neked ajánlotta országunkat, és Te Édesanyánk, Királynőnk és Pátrónánk vagy ezer év óta. Mindig szerettél, mindig védtél, oltalmaztál bennünket. Most is benned bízunk, amikor háborúskodások, békétlenségek, természeti katasztrófák vannak a világban, és a gonoszság pusztít mindenütt.

Tudjuk, hogy bűneinkért bünteti a világot az Isten. Tiszta szívünket hoztuk hozzád, jóságos Nagyasszonyunk. Neked adjuk át újra magunkat. Engesztelj értünk, imádkozzál velünk Te is Szent Fiadhoz,

Jézus Krisztushoz, hogy az igazság győzzön, és újra ránk köszöntsön az áldott béke és a biztonság érzése.

Védd meg drága hazánkat a háborúktól, belső viszálykodásoktól, a természeti csapásoktól és az emberi élet elleni vétkektől, oltalmazd magyar népedet! Segíts bennünket, hogy Isten parancsait megtartsuk, és így elnyerjük kegyelmi ajándékait, és teljes békében élhessünk!

Édesanyánk, Magyarok Nagyasszonya! Könyörögj értünk, kik hozzád menekszünk!
Amen.

KÖNYVAJÁNLÓ

„Aki szeretné megtalálni szívének békéjét Istennél, az vegye kezébe ezt a könyvet...” – írja Katona István atya *Döbrentey Ildikó:*

Beszélgetek az Úrral című művéről. Az író megosztja

velünk gondolatait, érzéseit, imádságait. Megszólítja Jézust a legkülönbözőbb helyszíneken és alkalmakkor, és áldást kér tőle. Evangelizál, hiszen az imaversekkel arra buzdít, hogy az olvasó a saját szavaival kérjen és köszönjön, hálát adjon a hétköznapiak minden pillanatáért.

Gyökössy Endre: **„Íme, én újat cselekszem”** című műve kereszténységünk kezdeteivel foglalkozik. Az őskeresztények életének példájából meríthetünk erőt és bátorítást, mert erre a mi korunkban is nagy szükség van. Életformánk-e vallásosságunk, felfigyel-e erre a környezetünk, van-e szolgálatom, van-e misszióm, hisz régen e nélkül nem létezett kereszténység! Gyakoroljuk-e a testvéri egységet, egymást szeretve? Feleljünk ezekre a kérdésekre – szólít fel minket az író.

Halálos betegségből való felépülés után egy egyszerű torinói pap megalapítja a Missziós atyák és

missziós nővérek nagy családját. Az Ő életéről, műveinek és lelkiségének legjelentősebb vonásairól írt *Peppino Maggioni: Egy pap a misszióért* című könyvében. Nemcsak életrajzi mű ez, hanem üzenet a mai fiataloknak egy olyan hivatásról, a misszióról, amelyből új közösségek születnek, és híruk eljut minden kontinensre. 1989-ben szentté avatták Don Giuseppét, azt a missziós papot, aki sohasem volt misszióban, de így volt a leginkább misszionárius...

Jó olvasást!

Izingné H. Csilla

STELLA

Könyv és kegytárgybolt

Bibliák, imakönyvek, szentképek, életrajzi és ifjúsági regények elmélkedő olvasmányok, füzetek, rózsafüzérek, gyertyák és egyéb kegytárgyak, stb.

Cím: Tata, Bartók B. u. 1. (a kapucinus templomnál).

Telefon: 34/384-802

Nyitva tartás: szerda, csütörtök, péntek 8-12, illetve 13-15; szombat, vasárnap 8-12 óra

Kitüntetett helyzet és lehetőség, hogy a Stella könyv- és kegytárgybolt beszerzési ténykedése során talán átfogó képet is lehet szerezni a bolt profiljába tartozó irodalomról, sőt különlegességekre is rábukkanhatunk. Amikor az egyik jelentős kiadó-nagykereskedőnél járva érdekességekről érdeklődtem, a Házas Hétvége mozgalomból is ismerős ottani munkatárs „A modern kor – A XX. század igazi arca” című könyvet mutatta. A harminc nyelven megjelent, egymillió példányban elkelt kötet megvásárlását végül is azért határoztam el, mert az eredeti kiadótól való kiszállítás után valaki úgy döntött, hogy a könyv nem továbbítandó az üzletek felé, hanem visszaszállítják. Megismerve a mintegy 800 oldalas kiadvány tartalmát végül is nem jöttem rá, hogy a műnek ezt a kalandos sorsát mi indokolta, főleg így a '90-es évek végén. Tény, hogy szokatlanul, néha kíméletlenül objektív a hangnem, amivel Paul Johnson angol történész például a Hitler és Sztálin személyisége és működése közti – akkor engem meglepő – hasonlóságokról ír, de hisz ő a diktatúrák létrejöttét és igazi természetét kutatja. Számomra is izgalmas volt a kérdés: merre forog a

Istenről – Paul Johnson és a gyerekeim

világ kereke, vagyis mi az, amit fejlődésnek *nevezünk* és mi az, amit annak *tarthatunk*.

Ez a könyv szóba került a KÉSZ 10 éves évfordulója alkalmából

tartott programunkat követő beszélgetés során, amikor Pápai Lajos püspök úr, az est előadója az „Értelmiségiék” című művet említette. Valóban érdekes volt később arról olvasni, hogy miután a világi értelmiségiék átvették az egyháztól az erkölcsi és viselkedési útmutató szerepét, vajon jól sáfázkodtak-e ezzel a lehetőséggel és hatalommal. Rousseau-nak, a nagy nevelőnek, vagy Marxnak, Tolsztojnak és Brechtnek a magánélete megüti-e azt a mércét, amit ők a világ elé állítottak?

A két mű elolvasása után már kerestem Paul Johnson műveit. „A zsidók története” című könyv elolvasása számomra hiánypótlás volt. A Biblia éve alkalmából rendezett sorozat egyik tatai előadása alkalmával Raj Tamásnak úgy értékeltem a könyvet, hogy a zsidóságról alkotott véleményemet jelentős mértékben alakította. A nyugalmazott főrabbi erre örömet fejezte ki, de mivel ő a művet nem ismerte, nem tudhatom, hogy ugyanarra gondoltunk-e.

A fent említett, kézikönyvként is általánosan használt kötet megjelentetését követően sor került a „Kereszténység története” c. munka megírására is. Ezt már, talán az „érintettség okán”, nem sikerült olyan élvezettel olvasni, mint az előzőt. Itt zavaróan hatott a szerzőre jellemző, máshol értékelt kíméletlen „objektivitás”. A könyvből rengeteg értékes és érdekes ismerethez juthatunk, de a szerző csupán, mint egy szervezetről és annak történetéről ír az egyházzal, mintha csak egy vállalkozásról, egyesületről, vagy pártról lenne szó. Igaz, nem is várhattunk el tőle teológiai eszmefuttatásokat. Alighanem az zavar valahányszor kézbe veszem a kötetet, hogy tudat alatt hiányolom a lényegét, a kultikus és misztikus szerepnek, hatásnak és működésnek a bemutatását, amit viszont csak az ilyen céllal írt munkák és a személyes tapasztalatok biztosítanak. Ez a könyv nyilván nem ezzel az igénnyel íródott, viszont így is értékelünk kell.

Paul Johnson mégsem okoz csalódást! Amit hiányolunk a „Kereszténység történeté”-ben, arról bőségesen, gazdagon és lelkesítően olvashatunk „Az Isten nyomában” című művében. Már az is jelzés értékű, ahogy a kötetrel egymásra találtunk. Nagyon érdekel a szakrális építészet, nehezen állom meg, hogy ne vegyek meg minden erre vonatkozó, a kezembe kerülő irodalmat. Egyik alkalommal, amikor a csiksomlyói pünkösdi búcsú több kilométeres kirakodó vásárában mustrálgattuk a portékát, magára vonta a Íme, az idézett rész:

„Valamennyire persze mindenképpen antropomorfizálnunk kell, mert gyakorlatilag nincs más módja annak, hogy elképzeljük őt (ti. az Istent). Félrevezető azonban, ha egy bizonyos ponton túl is embernek, vagy valamiféle szuperembernek gondoljuk, mert nem ember, és erői, lehetőségei nem egy ember végtelenedik hatványra emelt erői és lehetőségei. Különösen nagy tévedésbe esünk, amikor megpróbáljuk kitapintani lényének, tevékenységének és hatalmának korlátait. Az emberi vagy bármifajta jelenségek észlelésében, érzékelésében nincsenek korlátai. Ha mennyiségi jellegei felől gondolkodunk, valószínűleg jobban tesszük, ha nem az ember, hanem a számítógép analógiájához fordulunk. Ma már el tudunk képzelni olyan hatékony számítógépet, amelyik jószerivel egyidejűleg több számítási műveletet tud elvégezni, mint az egész emberiség akár esztendőök alatt – holott a számítástechnikának ma még csak a kezdeteinél vagyunk. Ma még élnek azok az emberek, akik az első nagyszámítógépet építették, közvetlenül a második világháború kitörése előtt, és jól emlékszünk azokra az időkre, amikor egyáltalán nem léteztek a mai értelemben vett számítógépek, csak azok a Charles Babbage-féle, tiszteletet parancsoló, mechanikus szerkezetek, amelyek ma a múzeumokban láthatók. Fel kell tennünk a kérdést: vajon milyen képességeik lesznek a számítógépeknek – mondjuk – ezer év múlva? Vagy legyen egymillió? Ma még felmérni sem tudjuk a bennük rejlő lehetőségeket; hogy hány alpműveletet fognak tudni egyidejűleg elvégezni, vagy, hogy mennyi információ befogadására és kezelésére lesznek képesek. Márpedig Isten lehetőségei ebben a tekintetben is végtelenszer hatalmasabbak, mint azé az elképzelhetetlenül fejlett számítógépé, amelyet sokmillió év múlva alkot majd meg valamelyik ük-ük-ükunokánk. Istennek tehát nem okozhat nehézséget, ha történetesen minden egyes teremtménye legapróbb rezdüléseit is az idők végezetéig számon kívánja tartani.

Mindig is úgy tartottam, s most bizonyosabb vagyok benne, mint valaha: a Mindenható Isten a Mindenség megalkotása után a legkevésbé sem vonult vissza, hogy engedje – mint sokan hiszik – a maguk útján haladni a dolgokat és eseményeket, hanem igenis jelenvaló maradt, és jelen van mindig, mindenben, mindenütt. Néha persze kételkedem a létezésében, vagy inkább tudatom egy zugában felejttem jelenvalóságának gondolatát, amikor azonban Órála gondolkodom, pillanatnyi kétségem sincs afelől, hogy látja minden gondolatomat és minden cselekedetemet, s hogy minden, ami velem kapcsolatos, fontos Neki. Figyel, ha beszélek Hozzá, meghallgatja imáimat, elégedett, ha köszönetet mondok Neki, megjegyzi, ha engedetlenkedem, szomorúságot érez, ha megtagadom, és viszonzozza a szeretetemet. E legutolsót pontosítanom kell: szeretetem viszonzásakor nem „azt cselekszi”, hogy viszonzszeret, mert az Ő szeretete szakadatlan és örökkévaló. Ez a szeretet magában foglal minden valaha is élt emberi lényt, és nem szűnik meg a halál vagy az Ítélet bekövetkeztekor. Nyilvánvaló, hogy Isten számon tartja azokat, akik már

figyelmet egy sejtelmes fényben fürdő boltíves térség fotója. A kép, szerzőnk személyes, de tudományos igénnyel megírt könyv terjedelmű hitvallását takarja. Biztosan oka van, hogy a budapesti Európa Kiadó kötetét (is) Babba Mária köténye mellett lehetett megtalálnom. A sok mindenre kiterjedő tematika fejezetei a korábbiakban említett hiányosságokat teljes körűen és személyesebb, szinte meghitt módon pótolják.

Nincs könnyű helyzetben, aki Paul Johnstont, a jelen lehetőségekhez mérten, pár sorban szeretné bemutatni. Egyik módja lehet – mint ahogy a kecskeméti készesek által szervezett, és Osztie Zoltán atya, országos elnök által vezetett, a magyar szentek nyomában Felvidéken és Dél-Lengyelországban megtett zarándokúton is felolvastam –, hogy most is néhány gondolatot, bekezdést szerepeltessenek itt Makovecz Benjámint fordításában. A könyv telis-tele van a szerintem sokunkat foglalkoztató kérdések „póldzsonzonos” megközelítésének leírásával, melyeket már számunkra is elfogadhatónak gondolok. A mintaként kiválasztott szakasz hozzám különösen közel áll, mert a hétköznapiak során informatikai tanácsadóként keresem kenyerem, és a számítógépes analógia így sokat segít. Bizom benne, hogy ez a megközelítés is ilyen szintig mindenki számára érthető, mellette érzékelhetően vélem a szerző teológiai, pedagógiai jártasságát is.

Ővele vannak a Mennyei Országában, és azt is, hogy kik azok, akik erre még csak a Purgatóriumban készülnek és várakoznak. Kevésbé nyilvánvaló, magam azonban ebben is bizonyos vagyok, hogy Isten figyelme azokra is kiterjed, akik véglegesen eltaszították Őt maguktól, s ennél fogva a Pokolban vannak – ha léteznek egyáltalán ilyen teremtmények, s én attól tartok, léteznek. Istennek nincsen végessége; kegyelme kiterjed az elkárhozottakra is, és ez a záloga annak, hogy nem maradnak az örökkévalóságig azok. Nem nehéz elgondolni, hogy Isten gondot visel az olyan hatalmas és értelmes teremtményekre, mint az elefántok, amelyeknek annyi emberi tulajdonságuk van, például meglepő emlékezőképességgel rendelkeznek, és az életről és halálról is vannak bizonyos „fogalmaik” – olykor mintha tisztelettel vennék körül kimúlt társaik maradványait, és azt akarnák, hogy az ő csontjaik is mellettük nyugodjanak. Szilárdan hiszem, noha kevésbé kézenfekvő, hogy Isten ugyanígy számon tart a sáskarajban minden egyes rovar; figyelemmel kíséri e kurta életű lények minden pillanatát – akárhány milliárdan vannak is – és tudása van róla, hogy mi történik velük. Lehet, hogy ők maguk nem rendelkeznek öntudattal, Isten tudatában azonban ott vannak mindannyian. Isten szemmel tart minden virágot, minden fűszálat és minden falevelet; minden eleven, mozgó és növekvő teremtményt, amely saját, külön azonossággal rendelkezik. Az igazat megvallva biztosra veszem, hogy számon tartja a Világmindenség minden molekuláris és atomi jelenségét, a legparányibbakat és a szemvillanásnyi ideig sem tartókat is. Minden dolog és jelenség fontos számára, mert mindennek Ő a legvégső oka”.

Dr. Túri Róbert tanár úr, az Apostol egyik szerkesztője, amikor a következő számban megjelenő könyvhirdetésekről beszélünk, nem mulasztja el megemlíteni, hogy cikket is szívesen fogadnak. Ezért jutott eszembe, hogy Paul Johnstont egyszer ilyen formában szóba hozom, s a fentiekben ezt meg is tettem. Fontosnak gondoltam, hogy egy idézet is szerepeljen az ismertetőben. És hogy kipróbáljam, jól sikerült-e a választás, nyaralásunk során egyik este felolvastam a közzétételre szánt részletet a gyerekeimnek, íme az eredmény.

A 13 éves Orsolya lányunk szerint „ez egy nagyszerű írás. És nem azért, mert valami híres ember írta, és nem azért, mert hosszú. Hanem azért, mert tartalmas. Mégpedig abból áll, amire mostanában az embernek szüksége van. Segít nekünk még jobban megismerni Istent. Mert ugye ismerjük azt a híres mondást: hiszem, ha látom. Nos, ebben a formában nem látjuk Őt, mégis el tudjuk képzelni. El sem tudjuk hinni, ez nekünk mennyire hiányzik. Nekem például nagyon sokat segített.”

A jövőre érettségiző Borbálánk figyelmét az állatok viselkedésével, mint kedvenc témájával kapcsolatos gondolatok ragadták meg, és olvasmányai alapján azonnal alá is támasztotta az író mondanivalóját: „Az elefántok emberi tulajdonságai közé tartozik az önzetlen szeretetük az egymással való törődésben. Erre példa, hogy egyszer egy elefántborjú ormánya végét leharapta egy ragadozó és ez a kisállatnak mindenképp végzetes sebesülés volt. Társai viszont addig nem ettek, amíg mind a szájába nem tettek egy-egy fűcsomót. Meglepő lehet, de még a patkányoknál is van ilyen gondoskodás. Egyszer láttak két patkányt, akik egy fűszál két végét tartották a

szájukban, és az egyik húzta volna a másikat. Később kiderült, hogy az, aki elől ment egészséges volt, a második pedig vak. Az egészséges példány mutatta az utat az élelemhez a betegnek.” Ha az állatoknak ilyen képességeket adott a jó Isten, hogy ne gondoskodna a saját képére és hasonlatosságára teremtett emberről – tehetjük hozzá.

A Pázmány egyetemre járó Bence tapasztalatai szerint „manapság elfogadott és általános vélemény, hogy az Isten nem törődik művével, melyet megteremtett. Ezért a mindennapok történéseit, csodáit, csalódásait sokan szerencsének-balszerencsének vagy éppen sorsnak nevezik. A keresztény ember ellenben tudja, hogy ilyen nem létezik. Számára Gondviselés van, jótékony kegyelem, melynek döntéseit nem mindig értjük, sokszor nem is értünk egyet vele, de ezek megítélése nem a mi dolgunk, ezek csupán olyan emberi előrelátást meghaladó momentumok, amelyeket kénytelenek vagyunk elfogadni. Más szóval az Istennek mindennel terve van. Az az ember, aki rosszul ítéli meg a távoli jövőben értelmet nyerő történéseket, hajlamos úgy értelmezni ezeket a jeleket, mint egy magára hagyott világ ellene irányuló támadásait. Ha ez a barátunk egy milliomodnyit is tudna olyan figyelmes lenni, vagy olyan gondoskodással akarna fordulni társaihoz, mint az Isten, a földön ismeretlen fogalom lenne a rossz ...”

Azt tapasztalva, hogy a gyerekeinkben milyen gondolatokat ébresztett a Paul Johnstontól idézett részlet, még fontosabbnak érzem, hogy többekkel megoszthassam.

*Izing László
a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége
tatai elnöke*

A következő szám kéziratának leadási határideje: 2009. szeptember 13. Ne lépjük túl a határidőt!

APOSTOL - A PUSZTA LÉTNÉL TÖBBET... – A tata-tóvárosi Szent Imre (kapucinus) plébánia lapja. – Megjelenik évente hatszor. – Szerkeszti a szerkesztőbizottság. A szerkesztőség címe: 2890 Tata, Bartók B. u. 1. Fax: 34/ 381 019 – Internet honlap: www.totis.hu – Felelős kiadó: Szalai Gábor plébános. – A következő szám kéziratának leadási határidejét számonként fentebb közöljük. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

Miserend

hétköznap: ½ 8 és 18 órakor; vasárnap: ½ 8, 9, ½ 11 és 18 órakor

Minden hónap

- első csütörtökön egész napos (17³⁰ –től közös) szentségimádás;
- első pénteken ½ 8–tól ünnepi szentmise, Jézus Szíve litánia, betegek látogatása, gyónási lehetőség;
- 13-án fatimai engesztelés (17 órakor Rózsafüzér 17³⁰-tól fatimai engesztelés, 18 órakor ünnepi szentmise).

Programok

Augusztus 15.: *Nagyboldogasszony* főünnep, kötelező ünnep. Szentmisék: ½ 8, 9 és 18 órakor.

Augusztus 20.: *Szent István király* főünnep

Szentmisék: ½ 8 és 18 órakor templomunkban, 9 órakor a várudvaron.

Szeptember 13.: *Veni Sancte* a 9 órás diákmisében.

Játék vihar idején a bodméri hittantáborban

Egyházközségünk életéből

Megyénk vértanú papja, Wohlmuth Ferenc atya szobrának megáldásán vettünk részt Császáron.

Úrnapja vigíliáján járultak első szentáldozáshoz a gyermekek.

Dr. Schmatovich János székesegyházi kanonok szolgáltatta ki a bérálás szentségét.

